

PATVIRTINTA

Raseinių r. Ariogalos lopšelio-darželio
direktoriaus 2015 m. lapkričio 30 d. įsakymu
Nr. V-57

PRITARTA

Raseinių rajono savivaldybės administracijos
direktoriaus 2015 m. lapkričio 30 d. įsakymu
Nr. A₁-1036

RASEINIŲ R. ARIOGALOS LOPŠELIO-DARŽELIO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Ikimokyklinio ugdymo teikėjas - Raseinių r. Ariogalos lopšelis-darželis, trumpasis pavadinimas – Ariogalos lopšelis-darželis, įregistruotas Juridinių asmenų registre, kodas 290082230.

Teisinė forma ir priklausomybė – Savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Įstaigos adresas: Smėlynų g. 7A, Ariogala, Raseinių r., LT60265.

El. paštas ariogalosld@raseiniai.lt, ariogalosld@gmail.com

Interneto svetainės adresas www.ariogalosld.jimdo.com

Vaikai ir jų poreikiai

Ariogalos lopšelyje-darželyje veikia ankstyvojo amžiaus, ikimokyklinio amžiaus ir priešmokyklinio ugdymo grupės. Jas lanko lietuvių tautybės vaikai ir vaikai iš dvikalbių šeimų. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai ugdomi kartu su kitais vaikais visiškos integracijos forma. Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje.

Programos tikslai, uždaviniai bei ugdymo turinys orientuoti į vaikų poreikių tenkinimą. Visa lopšelio-darželio bendruomenė bendromis pastangomis tenkina vaikų poreikius, atsižvelgiant į individualaus vaiko asmenybę, amžiaus tarpsnių psichologiją, sveikatos ypatumus. Svarbiausia, kad būtų patenkinti visi vaiko poreikiai: ir fiziologiniai, ir biologiniai, ir socialiniai.

Ugdant ankstyvojo amžiaus vaikus, mums svarbu:

- Siekti, kad vaikas būtų sveikas ir saugus.

- Siekti dažno akių ir fizinio kontakto, pagal galimybes skirti individualų dėmesį vaikui, tinkamai rūpintis mažyliu.
- Kurti saugią, džiaugsmingą aplinką: nuraminti, prajuokinti, džiaugsmingai nustebinti.
- Palaikyti, skatinti, drąsinti: pastebėti naujus gebėjimus, reikšti nuostabą dėl didėjančių galimybių, pažymėti, atšvęsti pasiekimus, džiaugtis kiekvieno sėkme.
- Nekritikuoti, riboti draudimus, neakcentuoti nesėkmių.
- Neperkrauti aplinkos žaislų gausa, svarbu, kad vaikas būtų aktyvus, džiaugsmingas.
- Sudaryti sąlygas išlaikyti pusiausvyrą tarp judėjimo ir poilsio, gyventi judrų, bet natūralų gyvenimą darželyje.

Ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus, mums svarbu sudaryti sąlygas tenkinti šiuos poreikius:

- Judėti, pažinti judesį, išreikšti save judesiu.
- Įgyti įvairios fizinės veiklos patirtį, padedant įvaldyti judėjimo įgūdžius, lavinant fizinės kūno galias, tyrinėjant funkcinės kūno galimybes.
- Žaisti įvairius žaidimus, nes žaidimas – pagrindinis lopšelyje-darželyje ugdymo metodas ir būdas.
- Bendrauti sakytine ir rašytine kalba, domėtis knyga.
- Plėtoti vaiko išraiškos ir kūrybos gebėjimus.
- Suvokti ir gerbti save, suvokti savo emocinę būseną, atpažinti kitų emocijas ir pan.
- Draugystės bei bendravimo poreikius tiek su bendraamžiais, tiek su suaugusiais.
- Pažinti supantį pasaulį ir rasti vietą jame.

Ugdymą teikiantis personalas

Ariogalos lopšelyje-darželyje dirba kvalifikuoti pedagogai: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogai, muzikos pedagogas, logopedas, kūno kultūros pedagogas, socialinis pedagogas. Visi pedagogai turi aukštesnįjį arba aukštąjį išsilavinimą. Įstaigos pedagogai kelia kvalifikaciją respublikos, rajono organizuojamuose renginiuose. Jie yra parengę metodinių ugdymo priemonių, dalinasi gerąja darbo patirtimi, dalyvaudami respublikos ir rajono mokymo priemonių parodose ir kituose renginiuose.

Įstaigos savitumas

Ariogalos lopšelis-darželis į ugdymą integruoja etnokultūros ir ekologijos kryptis. Įstaigoje įkurta seklytėlė, kurioje yra surinkti senovę primenantys daiktai. Šioje seklytėlėje auklėtojos vesdamos užsiėmimus, įvairias šventes, vakarones, sudaro sąlygas vaikams prisiliesti prie praeities. Šiuolaikiniame technologijų pasaulyje tai ypač svarbu.

Ariogaloje yra miesto parkas, kur auga įvairūs medžiai, kuriuos vaikai gali stebėti, tyrinėti. Įstaigoje veikia meno studija „Vaivorykštė“. Šioje studijoje pedagogai padeda vaikams išreikšti save per įvairias meno raiškos priemones. Studijoje rengiamos vaikų darbų parodėlės pagal metų laikus, vyksta pasakų inscenizavimas.

Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Stengiamasi pažinti ugdytinio šeimą, renkama informacija apie emocinę, socialinę ir kultūrinę vaikų aplinką, įvertinama, kokią patirtį vaikas atsineša į darželį iš namų ir bendruomenės aplinkos, kad būtų galima kuo geriau užtikrinti kokybišką ugdymą(si). Ariogalos lopšelyje-darželyje užtikrinamas vienas iš svarbiausių tėvų poreikių – tęstinumas, nes lopšelyje-darželyje ugdomi ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai. Tėvai tikisi, jog jų vaikas išmoks pasirūpinti savimi, įgis būtinų gyvenimui pasitikėjimo savimi, socialinių, komunikacinių, savitvarkos, savitvarkos įgūdžių, pasirengs mokyklai.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Ariogalos lopšelyje-darželyje kiekvienas vaikas yra priimtinas kaip asmenybė, garantuojamos teisės ir galimybės vystytis, augti sveikam, gyventi sutvarkytoje, saugioje aplinkoje, jaustis laukiamam, mylimam ir vertinamam. Glaudžiai bendradarbiaudami su šeima, padėdami jai atlikti vaiko globos ir ugdymo funkcijas, tenkiname vaiko poreikius visose raidos pakopose.

Lopšelyje-darželyje kiekvienas vaikas turi teisę lavinti savo gebėjimus, laisvai reikšti savo nuomonę (Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983).

Regiono savitumas

Ariogala yra antrasis pagal didumą Raseinių krašto miestas, pasižymintis nuostabiomis apylinkėmis. Miestas įsikūręs Dubysos kairiajame krante prie Žemaičių plento. Čia esančiame Dainų slėnyje vyksta rajoniniai ir respublikiniai renginiai.

Plėtojant vaiko kompetencijas, bendradarbiaujama su socialiniais partneriais: Ariogalos gimnazija, Raseinių Marcelijaus Martinaičio viešosios bibliotekos Ariogalos filialu, Raseinių rajono kultūros centru Ariogaloje, Raseinių meno mokyklos filialu Ariogaloje. Organizuojamos išvykos į miesto parką.

Ugdymosi filosofija

Vaikai ugdomi remiantis humanistinės filosofijos kryptimi.

„Vaikas turi būti gerbiamas kaip asmenybė ir būtų pripažįstama vaiko vidinio pasaulio nepriklausomybė, teisė gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį.“

(R. Rogers, A. Maslow)

A. Maslow nuomone, išugdyti kūrybišką asmenybę geriausiai padėtų ugdymas pasitelkus meną. Ugdymas menu – tai geriausias būdas asmenybės kūrybiškumui atsiskleisti.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Humaniškumo principas - teisė būti skirtingu, gerbiama kaip asmenybė, teisė į vidinio pasaulio nepriklausomybę ir savarankiškumą, teisė gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį.

Socialinio kultūrinio kryptingumo principas - ugdymo turinį orientuoti į vaiko gyvenimui ir ugdymui(si) reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimą bei tautinio tapatumo jausmo žadinimą.

Prieinamumo principas - ugdymo turinys atitinka 1-5 (6) metų vaiko psichologines galimybes, jo pažinimo ir raiškos būdus bei stilių, bendravimo ir elgesio modelius bei emocijų pasaulį. Ugdymo turinį taikyti atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius ir galimybes, atsižvelgiant į vaikus augančius ir ugdomus skirtingoje socialinėje aplinkoje.

Integralumo principas - ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į vaiko visuminį pasaulio suvokimą ir jo mąstymo bei veiklos konkretumą, jausminės patirties darną.

Individualizavimo principas - vaikai ugdomi, atsižvelgiant į individualias jų savybes, ugdymo šeimoje tradicijas ir vaikų patirtį. Taikomi skirtingi poveikio būdai, metodai. Taikomos individualios ugdymo ar ugdymo nedidelėmis grupelėmis formos.

Tęstinumo principas - juo siekiama, kad nuo ankstyvojo amžiaus ugdomas vaikas pagal kompetencijas būtų ugdomas ta pačia sistema ir toliau. Be to, lopšelyje-darželyje sudarytos puikios sąlygos tęstinumui – nuo ankstyvojo amžiaus iki pradinės mokyklos.

Demokratiškumo principas - vaikai skatinami reikšti savo nuomonę, rinktis jam patinkančią veiklą. Ypač svarbi tėvų nuomonė, kurią jie gali reikšti visais su vaiku susijusiais klausimais. Sudaromos sąlygos visiems vienodai gerai pasiruošti mokymuisi mokykloje. Rūpinamasi padidinti specialiųjų ugdymosi poreikių (ypač gabių, turinčių specifinių polinkių ar vystymosi bei elgesio trūkumų) optimalios integracijos į visuomenę galimybes.

III. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas - atsižvelgiant į pažangiausias kiekvieno vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos

gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

Siekti, kad vaikas:

- plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save;
- pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes;
- aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime;
- pažintų ir perimtų tautos kultūrą, savo krašto papročius, folklorą, žmonių darbus, liaudies dainas, ratelius, žaidimus;
- mokytųsi pažinti ir veikti: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius.

IV. UGDYMO TURINYS

Ariogalos lopšelio-darželio aplinka yra orientuota į vaiką, jo poreikius ir galimybes. Išorinė ir vidinė aplinka yra estetiška ir funkcionali. Ji skatina individualių vaiko kūrybos galių ir saviraiškos - savęs įprasminimo, laisvės, meilės ir pagarbos, kūrybos pradmenų sklaidą. Šie pradmenys ugdomi žaidžiant, susipažįstant su nauja aplinka, ugdymosi priemonėmis ir skatinant jo gebėjimą bendrauti. Grupės aplinka yra jauki ir ugdanti, neslopinanti natūralaus vaiko poreikio judėti, saviraiškos, bendravimo, emocijų.

Kuriama tokia aplinka, kuri padeda geriausiai įgyvendinti programoje numatytus ugdymo tikslus, uždavinius, turinį. Kurdami aplinką, ugdytojai atsižvelgia į bendruosius vaikų psichinės ir fizinės raidos dėsnius, socialinę, kultūrinę vaiko patirtį, į jo individualumą.

Ugdymo turinys atspindi vaiko kompetencijų ugdymą. Išskiriamos penkios kompetencijos, sietinos su vaiko pasiekimų sritimis:

- socialinė kompetencija,
- pažinimo kompetencija,
- komunikavimo kompetencija,
- sveikatos saugojimo kompetencija,

meninė kompetencija.

Jos išdėstomos pagal dvi amžiaus grupes: 1-3 metų, 4-6 metų.

1-3 METŲ AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMAS

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	
sietina su šiomis ugdymo (si) sritimis: savivokos ir savigarbos, emocijų suvokimo, savireguliacijos ir savikontrolės, santykių su bendraamžiais, santykių su suaugusiais bei iniciatyvumo ir atkaklumo, problemų sprendimu	
Esminės nuostatos: ☐ vertina save teigimai ☐ domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais ☐ nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį ☐ nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais ☐ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais	

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Atpažįsta save, kalba pirmuoju asmeniu	☐ Pasako savo vardą ☐ Rodo į save pirštu ☐ Kalboje vartoja įvardžius „aš“, „mano“
Skiria lytis	☐ Tyrinėja save veidrodyje ☐ Atpažįsta, parodo kūno dalis ☐ Jaučia skirtumą tarp mergaičių ir berniukų
Pradedą atpažinti ir pavadinti jausmus, emocijas	☐ Reiškia mintis mimika: linksmas, liūdnas ☐ Jaučiasi saugus tarp grupės narių, šeimoje ☐ Kartoja veiksmus, kurie sukelia juoką, atkreipia dėmesį
Geriau valdo savo emocijų raišką ir veiksmus	☐ Varto knygeles, kur pavaizduoti liūdni, linksmi vaikai, pasako, ką jie galėtų jausti ☐ Žaisdamas su draugais atkreipia dėmesį į kitų jausmus, paaiškina poelgius, ima rūpintis jais ☐ Pradedą išklausti šalia esančius draugus
Kartodamas veiksmą siekia numatyto rezultato	☐ Stato iš kaladėlių namelį ☐ Dėlioja dėlionę, aprengia, nurengia lėlytę ☐ Pats stengiasi nusirengti, tvarko savo drabužius, aunasi batukus ☐ Taisyklingai laiko šaukštą, plaunasi rankas ☐ Piešia, šoka, dainuoja
Bando laikytis taisyklių	☐ Atitraukia ranką nuo draudžiamo daikto ☐ Supranta, kad ką nors veikiant būtina laikytis ir laukti eilės ☐ Pasidalina paprašytu daiktu ar daiktais su kitais ☐ Bando prisiminti, kaip grupėje vaikai elgiasi ☐ Tvarkosi savo išorę, naudoja nosinę, servetėlę ☐ Pats stengiasi nusirengti, tvarko savo drabužius, aunasi batukus

	☐ Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puoduko
Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiųjų palaikymo	☐ Tvarko savo drabužius, aunasi batukus ☐ Savarankiškai valgo, naudojasi higienos reikmenimis ☐ Savarankiškai lipa laiptais ☐ Pasirenka žaidimą, draugą bendravimui, žaidimui kartu ☐ Paduoda suaugusiam knygutę paskaityti ir pavartyti kartu
Lengviau atsiskiria nuo tėvų	☐ Pažįsta savo artimuosius, juos pavadina, jaučiasi mylimas ☐ Neverkia paliekamas grupėje ☐ Turi savo mylimą žaisliuką grupėje ☐ Pažįsta auklėtoją ☐ Saugiai jaučiasi grupėje
Ieško bendraamžių draugijos, žaidžia greta	☐ Pasidalina paprašytu daiktu ar daiktais su kitais ☐ Pasirenka žaidimą, draugą bendravimui, žaidimui kartu ☐ Šoka, juda, kruta, išreiškia save vienas, poroje, draugijoje ☐ Dalinasi žaislais grupėje ☐ Pasiūlo žaislą draugui, rodo sugalvotus veiksmus ☐ Pradeda išklaudyti šalia esančius draugus
Dažniau kalbasi su kitais vaikai	☐ Žaisdamas bando kalbėtis, palaikyti kontaktą ☐ Naudoja gestus, veido mimikas ☐ Vartydamas knygutes pasakoja, rodo paveikslėlius, juos įvardija ☐ Kartoja veiksmus, kurie sukelia juoką, atkreipia dėmesį, bando pasakyti ☐ Trumpais sakiniais reiškia savo įspūdžius, emocijas ☐ Kalba žaisliniu telefonu ☐ Pasakoja apie mylimą gyvūnėlį, augalus ir kitus reiškinius ☐ Domisi raidėmis ☐ Piešdamas, lipdydamas nusako kas tai, įvardija, pasakoja
Nuolat ką nors veikia, žaidžia, juda	☐ Aktyviai tyrinėja savo aplinką ☐ Apsikabina ir nešioja lėlę ar kitą minkštą žaislą ☐ Šoka, niūniuoja klausydamas muzikos, dainelių, pasakėlių ☐ Stebi kitus vaikus, bando prisijungti prie žaidimo ☐ Susiranda sau patinkančią veiklą
Bando naujus žaislus, žaidimus, mėgsta elgtis rizikingai	☐ Stebėdamas grupės aplinką liečia žaislus ☐ Tyrinėja, stebi kitus vaikus, bando atlikti veiksmus ☐ Bėga grupėje su žaislu, meta žaislą nežiūrėdamas kur ☐ Pastumia draugą, atima žaislą
Ekspresyviai reiškia savo norus, sako „ne“	☐ „Ne“ nori žaisti kartu su draugais ☐ Nori arba nenori klausytis auklėtojos sekamos paskos, stebėti žaidžiant, veikiant ☐ Nori arba nenori laikytis grupės taisyklių

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

sietina su šiomis sritimis: aplinkos pažinimu, skaičiavimu ir matavimu, tyrinėjimu, mokėjimu mokytis, problemų sprendimu, iniciatyvumu ir atkaklumu

Esminės nuostatos:

- ☐ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais
- ☐ nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti
- ☐ nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja
- ☐ nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas
- ☐ smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja
- ☐ noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, daiktų, domisi jais	☐ Stebi augalus, medžius, krūmus, vandenį ☐ Vartydamas knygeles ☐ Žaisdamas su gyvūnais (žaisliukais) ☐ Varto knygas ir parodo žinomus paukščius, gyvūnus ☐ Stebi darželio teritorijoje atskrendančius paukščius ☐ Tyrinėja savo drabužius juos pavadina, pats atsirenka savo daiktus
Skiria atskirus gamtos reiškinius	☐ Žaidžia su vėjo malūnėliais ☐ Žiūri metų laikų paveikslėlius ☐ Gaudo lietaus lašiukus, snaiges ☐ Tiesia ranką į saulę, pasako, kad šilta ☐ Lipdo senį besmegenį, važinėja rogutėmis ☐ Tyrinėja smėlio savybes: sausas, birus, šlapias ☐ Plukdo laivelius, šakeles, meta akmenukus į vandenį, vartoja sąvokas: skęsta, tirpsta
Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje	☐ Orientuojasi grupės erdvėje, žino, kur išdėlioti įvairūs daiktai, žaislai, pats juos suranda, pasiima, padeda ☐ Žino ir parodo, kur yra rūbinė, prausykla, miegamasis, salė, sporto salė, laukas ☐ Žino ir parodo lauke savo žaidimų aikštelę; žino, kur mašinos važiuoja ☐ Namuose turi savo kambarį, pasakoja, kas jame yra (žaislai, mašina, lėlė, kompiuteris ir kt.) ☐ Namuose žino ir parodo, kur kambarys, virtuvė, vonia, tualetas, kur miega mama, tėtė, sesė, brolis
Žino savo ir savo šeimos narių vardus	☐ Žiūri nuotraukas iš šeimos gyvenimo, komentuoja, kas tai, ką veikė tuo metu, kokia nuotaika ☐ Parodo ir įvardija savo šeimos narius ☐ Žaidžia vaidybinius žaidimus
Dalyvauja prižiūrint augalus ir gyvūnus	☐ Apžiūri darželio teritorijoje augančius medžius, apkabina kamieną ☐ Renka lapus ir žaidžia su jais, įvardija spalvas ☐ Apžiūri darželio gėlyną, bando įvardyti gėlių spalvas

	☐ Žaidžia žaidimą: vaizduoja medžius, gėles ☐ Žino, kad gėles reikia prižiūrėti, laistyti ☐ Žino, kad be reikalo gėlių nereikia skinti ☐ Žaidžia su medžių lapais ☐ Varto knygas ir parodo žinomus paukščius, gyvūnus ☐ Stebi darželio teritorijoje atskrendančius paukščius ☐ Mėgdžioja jų čiulbėjimą, imituoja judesius ☐ Varto knygeles, įvardija naminius paukščius, jų jauniklius
Skiria sąvokas „mažai“ ir „daug“; pradeda suprasti, ką reiškia padalinti kelis daiktus <i>po vieną, po lygiai</i>	☐ Dalinasi savo vaisėmis su draugais po lygiai ☐ Bando dalytis žaislais, daiktais ☐ Geba pasakyti, parodyti daug obuolių, kamuoliukų, lapų, kaladėlių
Geba išrikiuoti daiktus į eilę	☐ Mauna žiedus ant stovelio ☐ Stato bokštą, dėdamas vieną kaladėlę ant kitos ☐ Rikiuoja kaladėles pagal dydį, spalvą, formą ☐ Medinius daiktus rikiuoja vienoje eilėje, plastikinius (kamuoliukai, puodeliai ir kt.) kitoje eilėje
Tapatina daiktus pagal formą, dydį	☐ Atranka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus ☐ Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina ☐ Atranda didelius- mažus daiktus ☐ Atranka trumpus - ilgus daiktus ☐ Įvardija geometrinę figūrą ☐ Žiūrėdamas paveikslėlį įvardija matomus veiksmus ☐ Žaidžiant atlieka veiksmus: lygina, bėga, kepa, stebi ir pasako, kokius veiksmus atlieka auklėtoja
Pradeda įsidėmėti pagrindines spalvas: raudoną, mėlyną, žalią, geltoną...	☐ Derina spalvas ir pavadina ☐ Atranka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus ☐ Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina ☐ Žaidžia su daiktais ir susipažįsta su jų savybėmis ☐ Žiūrinėja paveikslus, parodo daiktus, pavadina jų spalvas
Supranta ir pradeda vartoti daiktų palyginimui skirtus žodžius: <i>didelis-mažas; ilgas-trumpas; sunkus-lengvas</i> ir kt.	☐ Atranka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus ☐ Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina ☐ Atranda didelius- mažus daiktus ☐ Atranka trumpus - ilgus daiktus
Domisi, kaip kas nors veikia, vyksta, atidžiai stebi, bando	☐ Mauna žiedus ant stovelio, stato bokštą, dėdamas vieną kaladėlę ant kitos ☐ Bando nubrėžti brūkšni, mėgdžioja judesius ☐ Stebi veikiančius kitus vaikus, auklėtoją, bando atlikti tuos pačius veiksmus
Drąsiai imasi sudėtingos veiklos, bando	☐ Stebėdamas kitus vaikus bando atlikti tuos pačius

ją atlikti pats, stebi savo veiksmų pasekmes	veiksmus: lipti, šliaužti, mesti, stumti, pastatyti, vaidinti, šokti, bėgti, piešti, dėlioti ir kita ☐ Pasako, ką pavyko atlikti, įvertina (pasidžiaugia, ploja, sušunka, nepavykus numeta, pradeda verkti, nusišuka, nueina)
Nepavykus įveikti kliūtis, prašo pagalbos arba meta veiklą	☐ Atlikdamas sudėtingus veiksmus, stebi, kas mato jo atliekamus veiksmus ☐ Nepavykus atlikti susikremta, supyksta, nusišuka ☐ Nedrąsiai paprašo suaugusio pagalbos, nuneša daiktą ir rodo, ko jis nori ☐ Metęs nepavykusią veiklą, po kiek laiko sugrįžta prie jos ir vėl bando įveikti ☐ Gali stebėti, kaip pavyksta draugui tai atlikti, mėgdžiodamas veiksmus atlieka pats

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

sietina su šiomis sritimis: savireguliacija ir savikontrolė, sakytine kalba, rašytine kalba

Esminės nuostatos:

- ☐ nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį
- ☐ nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba
- ☐ domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksena
Išklauso ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius nurodymus	☐ Nurodo daiktą, pasako jo pavadinimą ir įvardija veiksmus ☐ Į klausimą atsako sakiniu ☐ Supranta ir veikia pagal žodinius nurodymus ☐ Žaidžia pirštukų žaidimus
Klausosi naujų žodžių ir bando juos suvokti	☐ Klausosi skaitomų trumpų pasakų, siužetų iliustruojamų žaislais, seka pasakojimo turinį, veiksmų eigą, pastebi veikėjų veiksmus ☐ Atsako į klausimus
Domisi skaitomais ir pasakojamais kūrinėliais	☐ Varto knygeles, parodo paprašytus paveikslėlius; ☐ Rodo daiktus ir juos pavadiną ☐ Pasakoja apie žaislus, paveikslėlius, girdėtus kūrinėlius
3-4 žodžių sakiniiais kalba apie save	☐ Pasako savo vardą, atliktus veiksmus įvardija žodžiais ☐ Įvardina savo kūno dalis, jas rodo
Mėgdžioja suaugusiųjų kalbėsena	☐ Mėgdžioja garsus, balso intonaciją ☐ Kartoja garsų junginius ☐ Taria savo žodį daiktui ar veiksmui įvardyti ☐ Mėgdžioja suaugusiojo parodytą veiksmą, žaidžia
Kalba ir klausinėja apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius, net jei jų dabar ir nemato	☐ Vardija aplinkoje esančius daiktus, žaislus ☐ Vartoja keletą apibendrinančių žodžių (indai, žaislai) ☐ Pažįsta ir pavadiną žmonių, gyvūnų, paukščių kūno dalis

Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus	☐ Klausosi skaitomų trumpų pasakų, siužetų iliustruojamų žaislais, seka pasakojimo turinį, veiksmų eigą, pastebi veikėjų veiksmus ☐ Atsako į klausimus
Kartu su suaugusiuoju dainuoja daineles, deklamuoja eilėraštukus	☐ Deklamuoja neilgus eilėraštukus ☐ Pradedą išklausti šalia esančius draugus ☐ Klausosi pokalbių, pasakojimų
Žino ir vartoja mandagumo žodelius	☐ Bendrauja su vaikais, suaugusiais ☐ Supranta, kad reikia elgtis mandagiai, kalba vartodamas žodžius: „ačiū“, „prašau“
Domisi televizijos laidomis vaikams	☐ Kalba, pasakoja, ką matė per televiziją laidose, skirtose vaikams ☐ Vaidina judesiais, mimikomis, prisimena, stengiasi įvardyti, papasakoti draugams
Domisi ne tik knygelių paveikslėliais, bet ir tekstu	☐ Klausosi sekamų pasakų ☐ Stebi spektaklius skirtus vaikams ☐ Stebi, klausosi draugų žaidimų metu sakomų žodžių, sakinukų
Sieja paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina	☐ Žiūrinėja knygeles, teiraudamasis apie matomus vaizdus ☐ Nurodo daiktą, pasako jo pavadinimą ir įvardija veiksmus
Įvairiais rašikliais brėžia vertikalias ir horizontalias keverzones	☐ Piešdamas brėžia brūkšni, linijas, apskritimą, keverzones ☐ Bando įvardyti, pavadinti tai, ką nupiešė

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

sietina su šiomis ugdymo (si) pasiekimų sritimis: fiziniu aktyvumu ir kasdieniais gyvenimo įgūdžiais

Esminės nuostatos:

- ☐ noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus
- ☐ noriai ugdosi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Geba stovėti ant vienos kojos (3-4 s)	☐ Šoka ant abiejų kojų ☐ Šoka ant vienos kojos ☐ Išlaiko lygsvarą
Tikslingai apeina, peržengia kliūtis	☐ Užlipa ant suoločio, dėžės ☐ Laipioja gimnastikos siennele ☐ Šliaužia grindimis ☐ Ropoja keturpėsčias ☐ Pralenda pro lanką, pasuolę, virvę, kėdute ☐ Nušoka nuo laiptelio, peršoka brūkšni ☐ Šoka ant abiejų kojų ☐ Šoka ant vienos kojos
Geba lipti laiptais	☐ Lipa laiptais aukštyn, žemyn pristatomu žingsniu
Abiem kojom pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją	☐ Nušoka nuo laiptelio, peršoka brūkšni ☐ Šoka ant abiejų kojų

	☐ Šoka ant vienos kojos ☐ Konstruoja ☐ Veria ant virvutės sagas ☐ Rideną, mėtą, gaudo, spiria kamuolį ☐ Įkerpa popieriaus kraštą
Geriau derina akies-rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius	
Valgo ir geria savarankiškai, pradeda naudoti stalo įrankius	☐ Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puoduko ☐ Nusišluosto nosį servetėle ir ją išmeta į šiukšlių dėžę ☐ Šaukštą laiko dešinėje rankoje, valgo iš savo lėkštės ☐ Gerai sukranto maistą ☐ Keliasi nuo stalo tik baigęs valgyti ☐ Tyliai pastumia kėdutę prie stalo ☐ Naudojasi servetėle
Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti	☐ Nustumia lėkštę su maistu, kurio nenori, bando pasakyti ☐ Išreiškia veido mimika, kas skanu, kas neskanu
Pats nueina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko	☐ Pasiprašo į tualetą, padedamas susitvarko ☐ Savarankiškai pats nueina į tualetą, susitvarko ☐ Suaugusiojo padedamas nusiplauna rankas
Suaugusiojo padedamas rengiasi	☐ Pats stengiasi nusirengti ☐ Tvarko savo drabužius, aunasi batukus
Padedamas plaunasi rankas, prausiasi	☐ Plauna rankas ir prausia veidą muilu, netaško vandens ☐ Šluosto rankas ir veidą rankšluosčiu ☐ Rankšluostį pakabina prie savo ženkluko
Vieną kita daiktą padeda į vietą	☐ Žino žaisliukų vietą - „namelius“, juos padeda į vietą ☐ Pasako ir padeda draugui susitvarkyti

MENINĖ KOMPETENCIJA

sietina su šiomis vaiko ugdymo (si) pasiekimų sritimis: menine raiška, estetiniu suvokimu, kūrybiškumu

Esminės nuostatos:

- ☐ domisi, gėrasi aplinka, meno kūriniais, menine veikla
- ☐ jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje
- ☐ jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Atpažįsta kai kuriuos girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinių objektus	☐ Džiaugiasi, ploja, trepsi ☐ Rodo pirštuku, reiškia emocijas ☐ Atpažįsta mėgiamų knygelių iliustracijas, piešinėlius, mimika, gestais, garsais reiškia emocijas
Emocigai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį	☐ Stuksena kaladėlėmis, šaukštais, mediniu plaktuku, stuksena žaislu ☐ Skambant muzikai ploja rankytėmis, trepsi kojytėmis

	☐ Skambant įvairaus ritmo muzikai improvizuoja, sukasi ratu, imituoja miegą, tylą, stoja, tupia ir kt., išreiškdami savo emocijas
Emocigai reaguoja žiūrinėdamas savo ir kitų piešinėlius, knygelių iliustracijas, žaislus	☐ Išreiškia džiaugsmą emocijomis ☐ Šypsosi, ploja, sušunka ☐ Liūdi, verkia, pyksta
Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis, vaidinimas, dailės darbelis	☐ Prašo pakartoti patikusią dainelę, pasakėlę, šokį ☐ Noriai dalyvauja muzikos užsiėmimuose ☐ Rodo ir piešia po kelis kartus patikusį piešinėlį
Domisi dainomis, instrumentiniais kūrinėliais, emocingai juos suvokia (ploja, trepsi ir kt.)	☐ Išreiškia džiaugsmą emocijomis ☐ Šypsosi, ploja, sušunka ☐ Žaidžia su muzikos instrumentais ☐ Barškina barškalais ☐ Dainuoja kartu su auklėtoja
Dainuoja dviejų-keturių garsų daineles	☐ Dainuoja „Mano batai buvo du...“, „Kiškis piškis...“, „Du gaideliai...“, „Aaaa, pupa...“
Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, eina ratelių, jų tekstą imituoja rankų, kūno judesiais	☐ Klausosi polkutės, lopšinės, maršo, valsio muzikos ☐ Klausydamas muzikos šoka, imituoja gyvūnų, paukščių, gamtos reiškinių garsus judesiu ☐ Judesiais perteikia muzikos nuotaiką ☐ Prisimena kaip atrodo personažai: kiškis - striksi, meška - šleivoja, lapė - sėlina, pelytė - bėga mažais žingsneliais
Domisi muzikos instrumentais	☐ Žaidžia su muzikos instrumentais ☐ Barškina barškalais ☐ Imituoja muzikos instrumentus: žiogelis groja smuikeliu, kiškis - būgneliu, vėjas - dūdele
Mėgdžioja gyvūnų, augalų judesius	☐ Reiškia emocijas bandydamas niūniuoti ☐ Mėgdžioja herojų tariamus garsus ☐ Klausosi upelio čiurlenimo, vandens teškėjimo, vėjo ūžesio ir kt. ☐ Groja pasirinktais instrumentais ☐ Dainuoja tęsdamas pavienius garsus ☐ Imituoja lėlytės migdymą dainuodamas pavienius garsus
Šoka spontaniškai kurdamas dviejų-trijų natūralių judesių seką	☐ Klausydamas muzikos šoka, imituoja gyvūnų, paukščių, gamtos reiškinių garsus judesiu
Kalbėdamas intonuoja, mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus	☐ Žaidžia, imituoja šeimos narius ☐ Numato personažus, apsivelka atitinkamais rūbais, kalbasi, bendrauja, imituoja, mėgdžioja judesius
Spontaniškai reiškia emocijas, išpūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis	☐ Ritmiškai prisiliečia prie popieriaus lapo ☐ Tapo liedamas spalvas ant šlapio popieriaus lapo, mokosi išgauti naujų spalvų ☐ Plėšo skirtingo šiurkštumo, storumo popierių ir klijuoja ant popieriaus lapo ☐ Supykęs brėžia liniją, piešia rutulį ar pan. ☐ Atgnybia plastiliną, suka tarp delnų ☐ Lipdo įvairias formas ☐ Daro įspaudus ant lipdinio
Brėžia įvairias linijas, formas	☐ Piešia tiesias, vingiuotas linijas

	☐ Mokosi laikyti teptuką, naudoti dažus ☐ Vartoja įvairias spalvas ☐ Pamirko teptuką ir tapo įvairius piešinius, nubraukia teptuką į indelio kraštą
Bando ką nors pavaizduoti	☐ Vaidina, mėgdžioja mamos, tėtės, sesės, brolio auklėtojos, kitų vaikų veiksmus, išraiškas ☐ Vartydamas knygeles bando vaidinti žvėrelius, paukštelius ☐ Vaizduoja gamtos reiškinius
Kurdamas labiau mėgaujasi procesu, o ne rezultatu	☐ Stato iš kaladėlių namelius, palieka, susidomi kita veikla ☐ Žaidžia su draugu ☐ Jei žaidimo rezultatas nedomina, jo nebaigęs nueina pas kitą draugą, auklėtoją
Atranda vis naujus dalykus artimiausioje įprastoje aplinkoje	☐ Suranda žaisliuką kitoje vietoje ir vėl juo susidomi ☐ Su senu žaisliuku žaidžia kitaip ☐ Mokosi naudotis žirkklėmis ☐ Štampuoja įvairiomis priemonėmis
Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma	☐ Vartydamas knygeles bando imituoti personažus kūno judesiais, veido mimika

4-6 METŲ AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMAS

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	
sietina su šiomis vaiko pasiekimų ugdymo(-si) sritimis: savivokos ir savigarbos, emocijų suvokimo, savireguliacijos ir savikontrolės, santykių su bendraamžiais, santykių su suaugusiais, problemų sprendimu bei iniciatyvumo ir atkaklumo	
Esminės nuostatos: ☐ vertina save teigiamai ☐ domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais ☐ nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti ☐ nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį ☐ nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais bei bendraamžiais ☐ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais	

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Supranta savo asmens tapatumą	☐ Stebi, tyrinėja savo kūną, pavadina jo dalis ☐ Pasako savo vardą, pavardę, kiek metų, berniukas ar mergaitė ☐ Skiria savo asmeninius daiktus ☐ Pasako, kuo domisi, ką mėgsta, kokius žaislus turi ☐ Žiūrėdamas į šeimos nuotrauką, pasako, į kokią šeimos narį yra panašus ☐ Apie save kalba pirmu asmeniu
Skiria lytį	☐ Pasako, kuo skirtingi žmonės: jie vyrai, moterys ar vaikai

	☐ Žaidžia žaidimus, kuriuose būna mama, tėtis, vaikai ☐ Klasifikuoja mergaičių ir berniukų aprangą, pomėgius, darbus
Priskiria save šeimai, bendruomenei	☐ Pasakoja apie savo šeimą, jos sudėtį, pasiskirstymą pareigomis ☐ Vaidina, žaidžia, piešia šeimą ☐ Sudaro šeimos medį ☐ Pasakoja, kodėl šeima svarbi, ypatinga, mylima ☐ Pasakoja apie šeimos šventes, dovanas ☐ Žino, kad kai kurie vaikai neturi šeimos, juos užjaučia ☐ Pasakoja apie savo grupės vaikus, auklėtojas ☐ Imituoja suaugusiųjų veiklą, kuria žaidybines situacijas ☐ Susipažįsta su darželio darbuotojais, pasako jų vardus, pareigas ☐ Kaupia ir sistemina informaciją apie įvairias profesijas, bendruomenę, savo miestą
Pasitiki savimi ir savo gebėjimais	☐ Pasako, kas jam geriausiai sekasi ☐ Pasakoja, ką moka padaryti, kaip padeda tėvams ☐ Drąsiai imasi naujos veiklos, rodo iniciatyvą ☐ Žaidžia nebijodamas rizikuoti, keisti, daryti savaip ☐ Apie save kalba pozityviai
Atpažįsta ir įvardija savo ir kitų jausmus ar emocijas bei jų priežastis	☐ Pasako, kokia jo nuotaika ☐ Simboliu pažymi savo nuotaiką ☐ Mimika išreiškia nuotaiką ☐ Keičia intonaciją pagal nuotaiką
Įprastose situacijose jausmus ir emocijas reiškia tinkamai	☐ Įvardija savo jausmus ☐ Pyktį, susierzinimą, pavydą reiškia priimtinais būdais ☐ Žino, kad negalima mušti ar kitaip skriausti kito ☐ Laikosi grupės taisyklių ☐ Klausosi istorijų ir kintančias veikėjų nuotaikas žymi paveikslėliais
Bando atsiliepti į kitų jausmus ar emocijas, keisti savo elgesį	☐ Žaisdamas, bendraudamas įvardija kito vaiko nuotaiką ☐ Džiaugiasi kartu su kitu ☐ Pasiūlo savo pagalbą ☐ Atlieka vaidmenis kreipiant dėmesį į mimiką, gestų kalbą ☐ Paguodžia, užjaučia kitą
Bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus	☐ Kartais paklūsta, nusileidžia kito vaiko valiai ☐ Atsiprašo, paprašo ☐ Derina savo veiksmus su kitais vaikais ☐ Draugiškai dalijasi žaislais, saldumynais ☐ Konfliktinėse situacijose naudoja „Stop“ ženklą arba judesį ☐ Pasako, koks elgesys yra nepriimtinas, netoleruotinas
Pasitiki pedagogais, drąsiai reiškia savo	☐ Kreipiasi į pedagogą vardu

nuomonę, tariasi, derasi	☐ Klausia pedagogo nuomonės, atsižvelgia į ją ☐ Rodo simpatiją, prierašumą pedagogui ☐ Kalbasi su pedagogu apie savo jausmus, patiki jam savo paslaptis ☐ Derasi su pedagogu dėl pasiūlytos veiklos, siūlo savo idėjas
Žino kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais	☐ Pasako, kokie pavojai gali kilti bendraujant su nepažįstamais žmonėmis ☐ Vaidina situacijas, kuriose reikia rasti išeitį ☐ Žino, kas gali padėti ištikus bėdai ☐ Klausosi pasakų, eilėraščių, žiūri animacinius filmus apie įvairius pavojus ☐ Žaidžia prevencinius stalo, kortelių žaidimus
Turi bent vieną draugą, supranta, kas yra gerai, kas blogai	☐ Pasako savo draugų vardus ☐ Apibūdina savo draugų išvaizdą ☐ Pasako, kaip reikia elgtis, kad turėtų draugų ☐ Pasako, kaip galima susidraugauti ☐ Pasako, kaip galima susitaikyti susipykus ☐ Atsiprašo ☐ Žaidžia vardų žaidimus
Palankiai bendrauja su visais, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes draugystei	☐ Apibūdina kito vaiko asmenines savybes ☐ Apibūdina netinkamai pasielgusio vaiko ketinimus ☐ Pasako netinkamo elgesio pasekmes ☐ Klausosi pasakų, žiūri animacinius filmus apie draugystę ☐ Priima, žaidžia su kitais atrodančiais, besielgiančiais vaikais ☐ Dalyvaudamas išvykose, šventėse bendrauja su kitų vaikų šeimos nariais, nepažįstamais vaikais ☐ Pakviečia žaisti ☐ Sako komplimentus ☐ Saugo paslaptis
Plėtoja paties pasirinktą veiklą po pietų miego, kitą dieną, kelias dienas iš eilės	☐ Žaidžia siužetinius, vaidmeninius žaidimus, kurie tęsiasi kelias dienas ☐ Konstruoja, piešia tą patį objektą, papildo naujomis detalėmis, perstato, keičia išvaizdą ☐ Iš kartoninių plytų pasistato pilį, kurioje žaidžia kelias dienas, savaitę
Ilgesniam laikui ištraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą, siūlo kitiems įsitraukti į jo pasiūlytą veiklą	☐ Bando, tyrinėja, kūrybiškai įgyvendina pedagogo pasiūlytas idėjas ☐ Stebi suaugusius, jų veiksmus. Klausydamas paaiškinimo, išbando naujus veikimo bei elgesio būdus, juos perima, kūrybiškai pritaiko ☐ Siūlo savo idėjas, inicijuoja veiklą
Savarankiškai bando įveikti kliūtis, nepasisekus kreipiasi į bendraamžius ir tik po to į suaugusįjį	☐ Pats randa išeitį iš įvairių žaidybinių situacijų ☐ Dažnai išsprendžia konfliktus, susitaria be suaugusiojo pagalbos ☐ Bando naujus veiklos būdus ☐ Pasiūlo ir priima bendraamžių pagalbą ☐ Paprašo pagalbos

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

sietina su šiomis sritimis: aplinkos pažinimu, skaičiavimu ir matavimu, tyrinėjimu, mokėjimu mokytis, problemų sprendimu, iniciatyvumu ir atkaklumu

Esminės nuostatos:

- ☐ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais
- ☐ domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando samprotauja
- ☐ nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja
- ☐ nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas
- ☐ noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko
- ☐ nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams sunkumams įveikti

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškelti ir sprendžiant problemas	☐ Ieško informacijos knygose, enciklopedijose ☐ Klausinėja, domisi, prašo papasakoti ☐ Pavadina, aiškina, apibūdina daiktus, reiškinius, patirtus įspūdžius ir išgyvenimus ☐ Užduoda klausimus, skatinančius tyrinėjimą (kodėl vienas daiktas plaukia, o kitas skęsta)
Kalba apie tai, ko norėtų išmokyti	☐ Domisi profesijomis, įvardija, kuo norėtų būti užaugęs ☐ Įvardija, ką gali padaryti pats ir ko norėtų išmokyti
Išsiaiškina, kokios informacijos reikia, randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose	☐ Ieško informacijos knygose apie gamtą, žmonių pasaulį, technikos ir technologijos stebuklus ☐ Žiūrinėja paveikslus, nuotraukas, pavadinimus po jais ☐ Klausosi informacinių tekstų, aiškinasi, kur ir kaip gyvena žmonės, augalai, gyvūnai, kaip jie prisitaiko prie gamtos sąlygų
Atpažįsta, su koku sunkumu ar problema susidūrė; ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais, atsižvelgia į jų nuomonę	☐ Susidūręs su problema, bando spręsti ją pats, pritaiko įvairius sprendimo būdus ☐ Žino, kurią problemą gali įveikti pats ar su bendraamžių pagalba, o kada kreiptis pagalbos į suaugusįjį ☐ Tariasi, aiškinasi, reiškia ir gina savo nuomonę ☐ Ieško sprendimų pagal pateiktas užduotis, bando modeliuoti situaciją pagal pateiktą užduotį arba pavyzdį
Siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų	☐ Žaisdamas, veikdamas vienas su kitu, bendraudamas su įvairiais žmonėmis mokosi padėti vienas kitam ☐ Pasako, kad veikia įvairių paslaugų tarnybos: gydytojai padeda susirgus; vairuotojai veža žmones; gaisrininkai, policininkai užtikrina saugumą; darželio auklėtojos rūpinasi vaikais ir kt. ☐ Žaidžia sužetinius, stalo, kortelių žaidimus, žiūri ir komentuoja plakatus apie pagalbą vienas kitam
Domisi aplinka (augalais, gyvūnais), atlieka paprastus bandymus	☐ Artimiausioje aplinkoje stebi augalus ☐ Vardija, ko reikia augalams, kad jie augtų: drėgmės, saulės, priežiūros

	☐ Sodina, prižiūri, stebi augalo augimą ☐ Pasakoja, kurie augalai teikia naudą, gydo ☐ Pasakoja, kaip gyvūnai susiranda maisto, kokiuose namuose gyvena ☐ Stebi, tyrinėja ir eksperimentuoja su augalais ir jų dalimis ☐ Naudoja daržoves, vaisius maistui ☐ Pastebi augalus, gyvūnus liaudies meno kūrinuose ☐ Grožisi aplinką puošiančiais augalais ☐ Vyksta į ekskursijas (mišką, zoologijos sodą ir kt.)
Domisi praeitimi, istorija, kitomis šalimis	☐ Klausosi pasakų, eilių, dainų, padavimų, sakmių, mįslių, priežodžių, greitakalbių ☐ Žino, kad žmonės pasaulyje kalba įvairiomis kalbomis ☐ Žiūrinėja tėvų, senelių, prosenelių nuotraukas ☐ Žiūri animacinius filmus apie praeitį, senovę, kitas šalis, papročius ☐ Domisi Lietuvos ir pasaulio istorija: varto knygeles, enciklopedijas, žiūri nuotraukas ir vaizdo įrašus
Tyrinėjimams pasitelkia įrankius ir kitas priemones	☐ Naudojasi žiūronais, mikroskopu, magnetais, spyruoklėmis, veidrodžiais, keltuvais, didinamaisiais stiklais ir pan. ☐ Pasako, kam skirtas termometras ☐ Lauke kasa, kapsto, tyrinėja tai, kas yra ant žemės, po žeme ☐ Grupėje ant palangės augina augalus, stebi jų keitimąsį, laisto, prižiūri ☐ Pasaulio pažinimui naudoja regą, klausą, uoslę, liežuvį, lytėjimą ☐ Eksperimentuoja ir stebi savo veiksmų rezultatus: prideda, pamatuoja, deda į įdubimą, išpjovą ☐ Ketinimui, sumanymui įgyvendinti spaudžia mygtukus, rankenas, atkabina kabliukus, bando segioti sagas, ką nors išvynioti, suvynioti, išpakuoti ☐ Veikia su vaikiško dydžio namų apyvokos ir sodo tvarkymo įrankiais ☐ Stebėjimų rezultatus ženklina ant įvairių priemonių: ūgio matuoklės, augalo aukštį ant popieriaus juostelės, vandens kiekį – lipduku ant indo šono
Aiškinasi, kuo yra panašus su savo artimaisiais, kuo skiriasi nuo jų	☐ Natūraliai domisi savimi ir kitais žmonėmis: jų panašumais, skirtumais, išvaizda, jausmais, mintimis, darbais ir kūryba, gyvenimo būdu ☐ Įvardija, į kuri iš savo artimųjų yra panašus, kuo panašus ☐ Piešia šeimos narius, juos vaidina ☐ Tyrinėja, aiškinasi, svarsto ir bando suprasti, kad šeimos paprastai skiriasi: jos įvairaus dydžio, susideda iš skirtingo skaičiaus narių
Palygina daiktus, medžiagas, atsižvelgdamas į savybes, juos grupuoja	☐ Vartoja apibendrinančius žodžius: žaislai, avalynė, baldai, drabužiai, indai, maistas ir kt.

ir klasifikuoja	☐ Pasako daikto paskirtį, paaiškina jo struktūrą, elementus ☐ Naudoja daiktus pagal paskirtį, žino, iš kokios medžiagos jie pagaminti ☐ Pasako kelis požymius, kuriais daiktai skiriasi ☐ Sustato daiktus mažėjančia/didėjančia tvarka ☐ Veikia su pažinimą skatinančiomis priemonėmis, medžiagomis, žaislais (formelės ir lenta su atitinkamų formų išpjovomis, žaislai su viena į kitą dedamomis dalimis ir kt.)
Žino tėvų profesijas, įvardija giminaičius	☐ Pasako, kuo dirba vaiko tėvai, seneliai ☐ Domisi paslaugų tarnybomis ☐ Žaidžia liginę, mokyklą, parduotuvę ir pan. ☐ Žaidžia stalo, kortelių žaidimus, loto apie profesijas ☐ Apibūdina profesijas, su kuriomis susiduria savo aplinkoje ☐ Išvykų metu susipažįsta su įvairiomis profesijomis: pardavėjo, bibliotekininko, ugniagesio
Žino savo namų adresą, šalį, sostinės pavadinimą	☐ Dalyvaujamas išvykose, vartydamas knygeles, klausydamasis pokalbių sužino apie tai, kad turi gimtinę, tėvynę ☐ Pasako savo miesto pavadinimą, gatvę, kurioje gyvena ☐ Pasako sostinės pavadinimą, piešia žinomus sostinės objektus
Skiria ir pavadina profesijas, techniką	☐ Žaidžia liginę, mokyklą, parduotuvę ir pan. ☐ Žaidžia stalo, kortelių žaidimus, loto apie profesijas ☐ Apibūdina profesijas, su kuriomis susiduria savo aplinkoje ☐ Suaugusiems prižiūrint atsargiai ir saugiai žaidžia su mechaniniais žaislais ☐ Žaidžia su mobiliais telefonais, fotoaparatais, kompiuteriais ☐ Moka naudotis magnetofonu ar grotuvu
Žino tradicines šventes	☐ Pasakoja, kokias šventes jie švenčia namie su šeima ☐ Švenčia įvairias tradicines šventes darželyje ☐ Gamina įvairius papuošimus, simbolius priklausomai nuo šventės (šv. Velykoms, šv. Kalėdoms, Užgavėnėms, Kaziuko mugei, Vasario 16-ajai ir kt.) ☐ Pasako, kokių metų laikų vyksta šventė
Skiria naminius ir laukinius gyvūnus	☐ Stebi laukinių ir naminių gyvūnų elgseną ☐ Domisi ūkininko sodyboje gyvenančiais gyvūnais, mieste gyvenančiais gyvūnais ☐ Pasako, kuo gyvūnai panašūs ar skiriasi ☐ Klausosi pasakų, eilių apie gyvūnus, jų būdą, savybes ☐ Mėgdžioja gyvūnų judesius, garsus ☐ Pasako, kuo gyvūnai naudingi, kurie gali būti pavojingi ☐ Nori prižiūrėti gyvūnus, jaučia už juos atsakomybę
Pradedą suprasti žemės, saulės,	☐ Kartu su auklėtoja aiškinasi apie žemės planetą ir

mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius	dangaus kūnus ☐ Pasako, kad dieną šviečia saulė, o naktį mėnulis ☐ Įvardija, kam reikalinga saulės šviesa ir šiluma, kokia jos įtaka žmonėms, gyvūnams, augalams ☐ Pasako, kaip dangaus kūnai veikia aplinką: saulės šviesa reikalinga gyvybei, žvaigždės ir mėnulis praskaidrina nakties tamsą ☐ Piešia, lipdo, aplikuoja įvairius dangaus kūnus, jų išsidėstymą ☐ Apžiūrinėja gaublį ir stengiasi suprasti, kad žemė yra apvali
Pradedą jausti prierašumą prie artimiausios gamtinės aplinkos	☐ Pastebi įvairius pėdsakus gamtoje, pasako kieno jie: ratų, šuns, žmogaus ir kt. ☐ Domisi savo namais, sodyba, kaimu, gatve, kurioje gyvena ☐ Rūpinasi augintiniais, žiemojančiais paukšteliais ☐ Žino, kad nysktantys augalai ir gyvūnai surašyti „Raudonojoje knygoje“
Mokosi rūšiuoti atliekas	☐ Pasako pagrindinius atliekų rūšiavimo principus, pasako, kodėl reikia rūšiuoti atliekas ☐ Panaudotas baterijas atneša į rūšiavimo dėžę darželyje ☐ Žino ir apibūdina, kur dedamos atliekos ☐ Iš buitinių atliekų gamina įvairius papuošimus, dekoracijas, žaislus ir kt.
Susieja daiktų kiekį su skaičiumi	☐ Žaidžia stalo žaidimus, kuriuose naudojamas kauliukas (gali pastumti bokštelį per tiek langelių, kiek išriedėjo taškų) ☐ Žaidžia domino, kortelių žaidimus, atlieka pratybas, kur nupieštus daiktus turi susieti su skaičiumi
Skaičiuoja bent iki 10	☐ Skaičiuoja daiktus, metus, žmones ☐ Vartoja kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras) ☐ Atsako į klausimus „kiek iš viso“, „kelintas“ ☐ Nustato skaičiaus „kaimyną“ ☐ Skaičiuoja, pasako kelintas eilėje
Supranta ir vartoja sąvokas <i>daugiau/mažiau, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis</i>	☐ Dalija daiktus, saldumynus, vaisius ir pan. į kelias dalis ☐ Pasako, ar daiktai padalyti po lygiai, po daugiau/mažiau ☐ Žaidžia parduotuvę, kur „sveria“, „parduoda“, „atiduoda grąžą“
Atpažįsta, atkuria, pratęsia, sukuria skirtingų garsų, dydžių, formų, spalvų sekas	☐ Pasako, iš kokių elementų susideda raštas ☐ Piešia, margina, spalvina velykinius kiaušinius, pirštines, mandalas ☐ Piešiniuose vaizduoja įvairių dydžių žmones, gyvūnus, daiktus ☐ Randa kitą tokį patį atviruką su dailės kūrinio reprodukcija, fotografija
Skiria plokštumos ir erdvės figūras	☐ Stebi aplinkos daiktų formas ☐ Savo darbeliuose formoms pavaizduoti naudoja

	įvairius daiktus ☐ Pasako, kokie daiktai rieda, kurie nerieda ☐ Atkreipia dėmesį į atspaudus smėlyje, sniege, žemėje, jų formą, dydį ☐ Iš įvairių formų popieriaus lapų lanksto lankstinius, piešdamas, tapydamas, aplikuodamas naudoja pažįstamas formas
Grupuoja, klasifikuoja daiktus pagal dydį, formą, spalvą	☐ Lygindamas, tyrinėdamas, rūšiuodamas, vertina daiktų dydį ☐ Daiktus lygina uždėdamas vieną ant kito, vieną prie kito ☐ Skiria dėmesį daiktų formai, lanksto formas iš popieriaus, piešia, lipdo ☐ Dėlioja figūras, daiktus nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai ☐ Atrenka parodytos formos, spalvos, dydžio žaislus, daiktus ☐ Lygina daiktų formą uždėjimo, pridėjimo ir atrankos būdu ☐ Taisyklingai sudeda paveikslėlių sekas iš 4 ir daugiau dalių
Matuoja atstumą, ilgį, tūrį, masę nevertodamas sąvokų	☐ Žaidžia su smėliu, vandeniu, keičia indų formą ☐ Rankose laikydamas daiktus nustato, kuris sunkesnis, lengvesnis ☐ Matuoja daiktų dydį, storį, ilgį panaudodamas pėdą, saują, pirštą ☐ Matuoja skystas ir birias medžiagas įvairios formos indais.
Apibūdina kitų daiktų vietą ir padėtį kitų daiktų atžvilgiu	☐ Lygina daiktų padėtį erdvėje savo bei kito atžvilgiu ☐ Skiria kairę ir dešinę savo puses, kūno priekį, užpakalį ☐ Įvardina kairę, dešinę puses ☐ Žaisdamas, pasakodamas, judėdamas vartoja sąvokas: „ant“, „už“, „po“, „šalia“ ☐ Piešdamas orientuojasi popieriaus lape ☐ Pasako, į kurią pusę nuvažiavo mašina, kur yra daiktas
Pradedą suvokti metų laikų, laiko tėkmę ir trukmę	☐ Stebi gamtos spalvas, jų kaitą priklausomai nuo metų laiko, skiria metų laiką pagal pokyčius gamtoje; ☐ Žino ir apibūdina įvairius gamtos reiškinius (potvynį, žemės drebėjimą, vaivorykštę ir pan.) ☐ Stebi ir lygina savaitės orus, juos žymi gamtos kalendoriuje ☐ Apibūdina aprangą, avalynę, reikalingą žmogui kiekvienam metų laikui ☐ Piešiniuose vaizduoja metų laikus ☐ Vartoja sąvokas „šiandien“, „vakar“, „rytoj“; pasako, ką veikė šiandien, vakar, ką veiks rytoj ☐ Pasako paros dalis ir įvardija žmonių veiksenas (naktį - miega, rytą - keliasi)

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

sietina su šiomis sritimis: savireguliacija ir savikontrolė, sakytine kalba, rašytine kalba

Esminės nuostatos:

- ☐ nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį
- ☐ nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba
- ☐ domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Klausosi įrašų, tekstų bendrine kalba ir tarme	☐ Klausosi sekamų pasakų, sakmių, padavimų, skaitomų pažintinės literatūros kūrinių ☐ Nuolat klausosi lietuvių liaudies kūrinių, dainų, žaidimų, garsiažodžių, patarlių, priežodžių, greitakalbių intuityviai perimdamas etninį lietuvių kalbos reikšmių ir prasmų paveldą ☐ Žaidžia įvairius kalbinius, lietuvių liaudies žaidimus ir ratelius, klausosi pedagogo kalbos ☐ Klausosi tautosakos kūrinių, pastebi juose tarmiškus žodžius, bando juos atkartoti
Skiria žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę	☐ Nujaučia žodžių sąsajas sakinyje, jų darybos, kaitymo dėsnius ☐ Žaidžia žodžių žaidimus ☐ Kuria naujus žodžius, ieško panašiai skambančių besirimuojančių žodžių
Išgirsta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus	☐ Įvairios žaidybinės veiklos metu žaidžia garsais ☐ Nusako pirmą ir paskutinį garsą žodžiuose ☐ Klausio greitakalbių, gamtos garsų pamėgdžiojimo
Seka ir suvokia knygelės, pasakojimo, pokalbio eigą	☐ Klausosi pokalbių, pasakojimų, sekimo, deklamavimo, skaitymo, „gyvos“ muzikos (lopšinių, žaidimų ir kt.), įrašų ☐ Klausinėja, ką reiškia nežinomi žodžiai ☐ Nusako klausomo kūrinio veiksmo vietą, laiką, eigą, apibūdina veikėjus
Kalba natūraliai atliepdamas bendravimo situaciją, vartodamas vaizdingus žodžius	☐ Užmezga kontaktą, pasiūlo ką nors daryti (žaisti, piešti, dirbti) kartu vienam ar keliems bendraamžiams ☐ Paprašo informacijos, dalijasi su kitais turima informacija ☐ Diskutuoja įvairiomis temomis ☐ Pratinasi išgirsti pedagogo ar draugų siūlymus, pastabas, paskatinimus, į juos reaguoti ☐ Kalbasi apie bendravimo, elgesio taisykles ☐ Žaidžia stalo žaidimus, apžiūrinėja, aptaria žaislus ir kitus daiktus ☐ Tyli, kai kalba grupės draugas ar pedagogas, paiso grupėje sukurtų kito klausymo taisyklių ☐ Pakartoja, pasako kitaip, jei jo nesupranta ☐ Atsako į pateiktus klausimus ☐ Tikslingai nusako daiktus, jų ypatybes ir skaičius

	įvardžiais ir skaitvardžiais; vartoja būdvardžių laipsnius, būseną nusakančius veiksmažodžius ir jaustukus
Garsiai svarsto planuojamos veiklos eigą	☐ Pasakoja, ką ruošiasi daryti, koks bus rezultatas ☐ Kalba apie tai, ką norėtų veikti, matyti, išgirsti ☐ Fantazuoja, apibūdina, nuotaikingai reiškia mintis ☐ Pasakoja apie savo ir kitų veiklą
Klausinėja apie matytą, girdėtą, sugalvotą, pajautą	☐ Klausinėja suaugusįjį apie daiktus, reiškinius, jų savybes; medžiagas, įvykius, būsenas; apie sudėtingus reiškinius, priežastinius ryšius ☐ Kartu su kitais kelia elementarias hipotezes
Pasakoja, kalba apie savo patirtį, norus, svajones, problemas	☐ Kuo nors pasidžiaugia su pažįstamais, mažai pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis ☐ Ką nors praneša, papasakoja didelei vaikų grupei ☐ Kalba apie tyrinėjant pastebėtas daiktų savybes; aiškina, pasakoja, ką pats žino ☐ Bendraamžiams išdėsto kilusias problemas ☐ Kalba apie savo išgyvenimus namuose, grupėje, kelionėje ☐ Kalba, ką mato, girdi, veikia ☐ Kalbasi su bendraamžiais, pedagogais, pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus ☐ Kalbasi telefonu, „rašo“ laiškus
Komentuoja meno kūrinius, atpasakoja pasakas	☐ Pasakoja žiūrėdamas į paveikslėlius ☐ Padedant pedagogui atpasakoja pasaką ☐ Seka savo sukurtas pasakas ☐ Sukuria paveikslams pavadinimus ☐ Turi mėgstamų kūrinių, žurnaliukų, TV laidų, herojų
Kuria ir pasakoja įvairius tekstus, deklamuoja	☐ Mokosi eilėraščių, dainelių, klausosi lietuvių liaudies ir kitos muzikos ☐ Seka girdėtas pasakas, kuria savo: keičia pasakos pabaigą, pradžią, įvykių seką, įveda naujus veikėjus, juos keičia ir kt. ☐ Kuria istorijas, skaičiuotes, eilėraščius, garsų pamėgdžiojimus, greitakalbes, žaidimus ☐ „Skaito“ knygelę, žurnalų, laikraščių iliustracijas
Keičia balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją	☐ Dalyvauja teatrinėje veikloje, darželyje vykstančiose šventėse ☐ Žaidžia teatrą, mėgdžioja pasakų herojus ☐ Reguliuoja savo kalbos garsumą ☐ Atkreipia dėmesį į kalbos intonacijas, jų įvairumą, kalbos tempą, pauzes tarp žodžių, kalbos garsumą
Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais teksta	☐ Pasirenka knygą ☐ Varto, žiūrinėja knygas, periodinius leidinius ☐ Atsineša mėgstamą knygą ir apie ją pasakoja kitiems ☐ Iliustruoja knygas, rengia piešinių parodas ☐ Padedamas suaugusiųjų, taiso apiplyšusias knygas, jas aplenkia, steigia grupės bibliotekėlę

Pradedama suprasti ryšį tarp knygos teksto ir asmeninės patirties	☐ Savo patirtus įspūdžius reiškia piešiniais, ženklais, judesiais ☐ Žaidžia, imituoja, pasakoja įvardindamas matomų žmonių, daiktų, reiškinių, vietovių, augalų, gyvulių pavadinimus ☐ Atskiria išmonę nuo realybės
Supranta, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį	☐ Mokosi taisyklingai ir aiškiai tarti gimtosios kalbos žodžius ☐ Žaidžia žodžiais ir kuria naujus žodžius, ieško panašiai skambančių, besirimuojančių žodžių
Žino keliolika abėcėlės raidžių	☐ Rodo ir įvardija raides ☐ Rašo savo vardą, tėvų vardų pirmąsias raides ☐ Dėlioja paveikslėlius su užrašytomis raidėmis ☐ Manipuliuoja įvairios medžiagos raidėmis
Pradedama skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis	☐ Pastebi ir įvardija vaizdų, ženklų, garsų skirtumus ☐ Imituoja įvairius garsus (gyvūnų, paukščių balsus, vėjo ūžesį, griaustinio dundėjimą, lietaus teškėjimą ir t. t.) ☐ Žaidžia artikuliacijos, balso lavinimo, kvėpavimo žaidimus
Supranta rašymo tikslus	☐ Žymi daiktus kortelėmis su užrašytu vardu ☐ Kalba, pasakoja, deklamuoja, suprasdamas, kad visa tai užrašoma ženklais ☐ Keverzoja, piešia, rašo raides, žodžius ☐ Lankosi bibliotekoje, knygyne ☐ Kuria knygeles, grupės laikraštį, lankstinuką, dienoraštį, skelbimus, kvietimus, sveikinimo atvirukus, žemėlapius, kalendorius, grupės taisykles, dienotvarkę, valgiaraštį, receptus
Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje esančius žodžius	☐ Dailina, spalvina korteles su užrašytais žodžiais, vardais ☐ Štampuoja savo vardą ☐ „Rašo“ knygeles ☐ Kuria iš paveikslėlių grupės knygeles, jas pavadina ☐ Kopijuoja savo vardo raides, jas atpažįsta ir parodo knygoje ☐ „Rašo“ laišką draugui iš viršaus į apačią, iš kairės į dešinę
Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją	☐ Piešia didžiąsias raides, skaitvardžius ☐ Piešia ornamentus, spalvina, karmo, lipdo tekstą ☐ Rašo molyje, smėlyje, ant stiklo, lentoje ir kitur ☐ Atvaizduoja ir žymi daiktus simboliais, schemomis ☐ Kuria gyvenamųjų namų, gatvių planus, schemas, žemėlapius
Kompiuteriu rašo raides, žodžius	☐ Susipažįsta su kompiuteriu, naudojimosi juo galimybėmis, sudedamosiomis dalimis: klaviatūra, monitoriumi, pele ☐ Stebi, kaip rašo, spausdina ar renka tekstą kompiuteriu suaugusieji ☐ Mėgina pamėgdžioti, „rašo“ tekstą

	☐ Kompiuteriu parašo savo vardą
--	--

SVEIKATOS KOMPETENCIJA

sietina su šiomis ugdymo (si) sritimis: fiziniu aktyvumu ir kasdieniais gyvenimo įgūdžiais

Esminės nuostatos:

- ☐ noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus
- ☐ noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Eina ratu, poroje, prasilenkiant, gyvatele, atbulomis, šonu	☐ Vaikšto tiesiai nedidelėmės grupelėmis, visa grupe ☐ Vaikšto vorele salės pakraščiais pagal daiktinius orientyrus, keičiant vedėjus ☐ Vaikšto poromis, susikabinus rankomis, keičiant kryptį ☐ Vaikšto tarp dviejų nubrėžtų linijų (25-30 cm) jų neužminant ☐ Vaikšto dideliu ratu, susikabinus rankomis ☐ Vaikšto tarp išdėstytų daiktų ☐ Vaikšto ant žemės padėta lenta (15-20 cm) ☐ Vaikšto nuožulnia lenta ☐ Vaikšto vorele pirštų galais, kulnėmis, aukštai keliant kelius ☐ Vaikšto peržengiant per daiktus, gulinčius ant žemės (lazdas, kaladėles, kėglius) ☐ Vaikšto suoleliu, stora virve, lazda, plokščiu lanku padėtu ant grindų, tiesiai ir šonu (pristatomu žingsniu) ☐ Vaikšto dviese, trise, vorele įvairiai susikabinus rankomis, keičiant tempą, darant posūkius ☐ Išsisklaidžius po signalo ieško savo vietos voroje; sustoja įvairiais rikiuotės būdais (poromis, ratu, keliais ratais, voromis, eile) ☐ Vaikšto horizontaliu, nuožulniu buomu, atlikdami įvairius judesius rankomis ir kojomis ☐ Vaikšto su gimnastikos lazda už nugaros sulenktomis per alkūnes rankomis ☐ Vaikšto suoleliu pernešant įvairius daiktus; ties viduriu parsilenkiant su draugu ☐ Vaikšto keturpėsčias pralysdamas pro virvutę, pro lanką, lenta ☐ Laipioja aukštyn ir žemyn pristatomuoju žingsniu
Bėga pristatomu ir pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius	☐ Bėga tiesiai nedidelėmės grupelėmis, visa grupe ☐ Bėga vorele salės pakraščiais pagal daiktinius orientyrus, keičiant vedėjus; keičiant kryptį ☐ Bėga tarp dviejų nubrėžtų linijų (25-30 cm) jų neužminant ☐ Bėga tarp išdėstytų daiktų ☐ Bėga vorele įvairiai keičiant tempą, darant posūkius

	☐ Išsiskleidžius po signalo ieško savo vietos voroje; sustoja įvairiais rikiuotės būdais (poromis, ratu, keliais ratais, voromis, eile) ☐ Bėga išsiskleidžiant, gaudant ir išsisukinėjant; pabėga nuo gaudančiojo, paveja bėgantįjį ☐ Bėga plačiu žingsniu, peržengiant kliūtis ☐ Pagal signalą kaitalioja ėjimą su bėgimu
Bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn	☐ Bėga ant žemės padėta lenta (15-20 cm) ☐ Bėga nuožulnia lenta, suoleliu ☐ Bėga horizontaliu, nuožulniu buomu, atliekant įvairius judesius rankomis ir kojomis (rankos į šalis, už galvos, už nugaros, moja kojas pirmyn, atgal, ant pirštų ir pan.)
Šokinėja ant vienos kojos judant pirmyn, šoka į tolį, į aukštį	☐ Šokinėja abiem kojom judėdamas į priekį ☐ Šokinėja per dvi linijas ☐ Nušoka nuo paaukštinimo į lanką; šokinėja viena koja iš lanko į lanką ☐ Šokinėja vietoje abiem kojom, ant vienos kojos, nuo kojos ant kojos po signalo pasisukdamas nurodyta kryptimi, pritūpdamas ☐ Šokinėja iš vietos arba įsibėgėjęs į aukštį, peršokdamas kliūtį ☐ Šokinėja pirmyn suspaudęs tarp kojų kokį daiktą ☐ Šokinėja per nejudančią virvutę einant ir bėgant ☐ Šokinėja per sukamą ilgą šokdynę ☐ Šokinėja į tolį iš vietos, įsibėgėjęs
Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau, kruopščiau	☐ Sulaiko paridentą kamuolį ir ridena jį atgal ☐ Laisvai meta kamuolį į priekį ir bėga jo pagauti ☐ Meta kamuolį į viršų ir jį sugauna ☐ Meta kamuolį į žemę ir jį sugauna ☐ Vaikšto ridendamas kamuolį suoleliu ☐ Meta kamuolį kitam ir sugauna metamą atgal ☐ Iš už galvos abiem rankom, per petį kaire, dešine ranka meta kamuolį į tolį ☐ Meta smėlio maišelius į horizontalų taikinį dešine ir kaire ranka ☐ Meta į tolį mažus kamuoliukus, kankorėžius, smėlio maišelius ir pan. ☐ Meta sniego gniūžtes, kamuolį į judantį taikinį ☐ Užsisega, atsisega drabužius; varsto, kopijuoja, konstruoja, žaidžia su dėlionėmis
Tiksliau valdo pieštuką, žirkles	☐ Kerpa žirkklėmis ☐ Piešia, kopijuoja, apvedžioja linijas ☐ Brėžia tiesias, pasvirusias linijas, kopijuoja spausdintines raides, ornamentus
Žaidžia komandoje, derina veiksmus	☐ Savarankiškai žaidžia ir organizuoja įvairius sportinius žaidimus ☐ Dalyvauja estafetėse ☐ Geranoriškai, garbingai ir nuotaikingai rungtyniauja ir lenktyniauja

	☐ Tariasi dėl bendros veiklos ir žaidimų, pasidalijimo žaislais bei sporto priemonėmis ☐ Veikia drauge, suteikia pagalbą kitam ar jos paprašo, džiaugiasi bendrais pasiekimais fizinėje veikloje ☐ Žaidžia komandinius žaidimus su taisyklėmis: kvadrata, krepšinį, futbolą, badmintoną ir kt.
Su kamuoliu atlieka sporto žaidimų elementus	☐ Ridena kamuolį į vartus, taiko į daiktus (kėglius, kamuolius ir pan.) ☐ Meta kamuolį į žemę ir atmuša keletą kartų iš eilės ☐ Eina ir bėga ridendamas, varydamas kamuolį vingiais tarp daiktų ☐ Mėto kamuolį į horizontalų ir vertikalų taikinį dešine ir kaire ranka ☐ Mėto kamuolį per kliūtis vienas kitam ir jį sugauna
Valgo tvarkingai	☐ Naudojasi stalo įrankiais (šaukštu, šakute) ☐ Naudojasi servetėle ☐ Valgo neskubėdamas, gerai sukramto maistą ☐ Mandagiai elgiasi ir bendrauja prie stalo
Žino, kad maistas reikalingas, kad augtų, būtų sveikas	☐ Pasakoja apie pagrindinius sveikatos požymius, klausosi kūrinėlių apie sveikatą, sveiką maistą ☐ Varto enciklopedijas, patiekalų knygas, kuria plakatus, lankstinukus, knygeles, receptų knygas ☐ Domisi organizmo funkcijomis, varto knygeles apie virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos ir kt. organizmo sistemas ☐ Domisi patiekalo sudedamosiomis dalimis ☐ Pjausto, sveria, dalina daržoves, vaisius ir kt. maisto produktus
Įvardija vieną kitą produktą, kurį valgyti sveika, kurį ne	☐ Kalbasi apie maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir tuos, kurių reikėtų atsisakyti ☐ Gamina įvairius patiekalus ☐ Plauna vaisius, daržoves ☐ Varto knygeles, diskutuoja, domisi sveiku maistu, daržovių ir vaisių nauda sveikatai ☐ Pratinasi valgyti daugiau daržovių, vaisių ☐ Pratinasi nevalgyti nežinomo maisto ☐ Stebi sveiko maisto piramidę ir susipažįsta su subalansuotos mitybos poveikiu sveikatai
Savarankiškai serviruoja ir tvarko stalą	☐ Budi grupėje ☐ Susipažįsta su stalo serviravimu
Savarankiškai rengiasi, aunasi	☐ Užsisega sagas, užsitraukia užtrauktukus ☐ Užsiriša batų raištelius ☐ Tvarkingai susideda drabužius ir avalynę ☐ Rūpinasi rūbų, avalynės švara
Suaugusiųjų padedamas renkasi drabužius ir avalynę pagal orą	☐ Rengiasi lengvai, kad drabužiai netrukdytų judėti ☐ Diskutuoja apie drabužių paskirtį, jų naudojimą pagal metų laikus ☐ Žaidžia žaidimus, kuriuose reikia aprengti/ nurengti lėlę, meškiuką ar kitą žaislą, parinkti reikiamus

	drabužius ☐ Piešia metų laikus ir pagal orą apsirengusius žmones
Priminęs ar savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą	☐ Diskutuoja apie švaros ryšį su sveikata ☐ Plauna rankas prieš valgį, parėjęs iš lauko, pasinaudojęs tualetu ☐ Prausiasi, naudojami muilu, rankšluosčiu, šukuojasi ☐ Po valgio skalauja burną vandeniu, valosi dantis ☐ Naudojasi nosine čiaudant, kosint, sergant sloga ☐ Savarankiškai naudojami tualetu
Priminus stengiasi vaikščioti, sėdėti taisyklingai	☐ Pratinasi teisingai stovėti, sėdėti įvairios veiklos metu: žaisdamas, piešdamas, žiūrėdamas knygeles, televizorių ir kt. ☐ Basomis atlieka fizinius pratimus, vaikšto žole, smėliu, akmenimis
Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą	☐ Pats susitvarko darbo vietą po įvairios veiklos ☐ Susitvarko žaislus, padeda juos į tam skirtą vietą ☐ Pavalgęs nuneša indus į virtuvėlę
Stengiasi laikytis susitartų taisyklių	☐ Kalba, diskutuoja apie saugų elgesį grupėje, namuose, kieme, parke, gatvėje, prie vandens ☐ Domisi, aiškinasi, kur kreiptis pagalbos nelaimės atveju ☐ Įsimena pagalbos telefoną ☐ Kalba, komentuoja, kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis, pajutęs pavojų kviečia suaugusius ☐ Žaidžia įvairius saugaus eismo žaidimus, atlieka didaktines užduotis, atpažįsta pagrindinius kelio ženklus
Stebint suaugusiam, saugiai naudojami pavojingais įrankiais	☐ Atsargiai naudojami žirkklėmis, peiliu, klėjais ir kt. ☐ Diskutuoja apie pavojingus sveikatai elektros prietaisus, peilius, kitus aštrius daiktus ☐ Neliečia vaistų, buitinės chemijos

MENINĖ KOMPETENCIJA

sietina su šiomis vaiko ugdymo (-si) pasiekimų sritimis: menine raiška, estetiniu suvokimu, kūrybiškumu

Esminės nuostatos:

- ☐ domisi, gėrisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla
- ☐ jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje
- ☐ jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą

Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Pasakoja įspūdžius apie muzikos, vaidinimo, šokio, dailės kūrinių siužetą, vaizduojamus įvykius, veikėjus, kilusią nuotaiką	☐ Lankosi, stebi, pasakoja, apibūdina, vertina tai, ką matė parodoje, spektaklyje ☐ Kuria, fantazuoja, seka juokų pasakas ☐ Laisvai, spontaniškai reiškia savo įspūdžius, išgyvenimus ☐ Reiškia, komentuoja, išsako vaidinimo sukeltus

	įspūdžius ☐ Kalba su auklėtoja ir draugais atlikdamas meninius darbelius, taip pat apžiūrėdamas dailės kūrinius ☐ Kalba apie dailininkų, architektų kūrybą, vaikų darbus
Stengiais kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti	☐ Vaidina-žaidžia trumpas sceneles pagal literatūrinius, muzikinius, istorinius, pačių pasiūlytus siužetus ☐ Parodo parengtas sceneles draugams, tėvams švenčių, koncertų metu ☐ Vaidindami atskleidžia savo meninius gebėjimus: dainuoja, šoka, groja, improvizuoja ☐ Piešia, kuria įvairioms parodėlėms ☐ Elgiasi pagal sceninio elgesio taisykles: išeina į sceną, nusilenkia, palaukia kol baigsis plovimai, padėkoja publikai
Gėrįsi ir grožisi savo menine kūryba	☐ Aktyviai eksponuoja savo darbus, rodo kitiems ☐ Apibūdina savo piešinį pasakodamas, improvizuodamas ☐ Klausydamasis muzikos stengiasi susikaupti, įsiklausyti ☐ Aptaria savo ir kitų vaikų dailės darbus ☐ Stebi aplinką ir patirtus įspūdžius vaizduoja piešiniuose, kūrybiniuose darbeliuose, pasakoja, komentuoja, pristato savo kūrinių
Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius, pasako, kas jam gražu	☐ Varto lietuvių liaudies meno albumus ☐ Klausosi lietuvių liaudies dainų, tautosakos kūrinių ☐ Dalyvauja puošiant darželio, grupės aplinką ☐ Pasako, kas jam gražu, kas patinka meno kūrinyje, aplinkoje, drabužiuose ☐ Stebi, tyrinėja tautodailės ir profesionaliosios dailės kūrinius
Tyrinėja girdimos muzikos, triukšmo, tylos panašumus ir skirtumus	☐ Domisi, tyrinėja, atranda, išgirsta natūralių (gamtos) ir žmogaus sukeltų garsų pasaulį ☐ Raiškiai taria skaičiuotes, greitakalbes, paukščių pamėgžiojimus ☐ Tapo klausydamas muzikos ir ją atvaizduoja
Pasako kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos girdimus instrumentus	☐ Laisvai judėdamas improvizuoja, mokosi pajusti judėjimo kryptį, tempą, ritmą, charakterį ☐ Klausosi muzikos kūrinių, išreiškia, atliepia jų nuotaiką, emocijas ☐ Klausosi aplinkos garsų, juos įvardina ☐ Įvardina ryškiai išsiskiriančią instrumentą ir jį pavaizduoja ☐ Žino terminus: kompozitorius, dainininkas, choristas
Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos vienbalses dainas	☐ Išbando, atranda, naudoja balso galimybes, taisyklingai kvėpuoja, aiškiai artikuliuoja ir tiksliai intonuoja ☐ Intonuoja įvairiu aukštumu kartodamas patarles,

	mėgdžiodamas auklėtoją, drauge tęsia vieną toną ☐ Dainavimą papildo judesiais: imitaciniais, instrumentiniu bei „kūno garsų“ pritarimu, kurį gali sugalvoti pats
Eina ratelių, šoka šokius ratu, vienoje linijoje, su įvairiais žingsniais ir elementais	☐ Laisvai juda erdvėje, improvizuoja judesiais, jaučia judėjimo kryptį, tempą, ritmą, charakterį ☐ Ritmingai atlieka elementarius judesius (šuoliukus, pritūpimus, sukinius) ☐ Šoka, žaidžia lietuvių liaudies žaidimus, ratelius ir šokius
Melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais groja 2-3 garsų melodijas	☐ Grodamas išbando įvairius garsų išgavimo būdus: mušimą, pūtimą, braukimą ☐ Groja, žaidžia įvairius kvėpavimo žaidimus ☐ Susipažįsta su 2-3 naujais mušamųjų, styginių, klavišinių bei pučiamųjų muzikos instrumentų skambesiu ir garsų išgavimo būdais, juos pavadina ☐ Groja ritmus su pauzėmis, keičia grojimo tempą, dinamiką
Pitaria suaugusiojo grojimui, stengiasi kartu pradėti ir baigti kūrinį	☐ Klausosi, atlieka tautosakos kūrinius, liaudies dainas ☐ Atliekamiems kūrinėliams pritaria švilpynėmis, molinukais, tamburinais, būgneliais, barškučiais ir kt.
Improvizuodamas balsu, muzikos instrumentu, kuria melodiją trumpam tekstui, paveikslui	☐ Susipažįsta su liaudies instrumentais ☐ Atlieka vokalius pratimus dėl artikuliacijos, taisyklingos laikysenos ir kvėpavimo, dainavimo ritmo pajautimo ☐ Parenka instrumentą kūrinėlio turiniui, veikėjui pavaizduoti ☐ Sugalvoja ritmus žodeliams, skanduočiams, trumpiems eilėraščiukams, plodamas, trepsėdamas ar grodamas su ritminiais instrumentais ☐ Padainuoja, paploja, pagroja įvairiais instrumentais savo ar draugo vardą
Šoka sudėtingesnius ratelius, įvairių žingsnių ir natūralių judesių šokius	☐ Sudaro paprasčiausias figūras: sustoja į ratelį, vorą, dviem eilėm, poromis ☐ Šokdamas rateliu gali keisti ratelio dydį, kryptį, atlikti dviejų dalių šokelius, žaidimus, su tekstais ir be jų ☐ Juda zigzagais, sudaro ratelį savarankiškai
Šoka improvizuotai kurdami septynių-aštuonių natūralių judesių seką	☐ Laisvai judėdamas improvizuoja, mokosi pajusti judėjimo kryptį, tempą, ritmą, charakterį ☐ Improvizuodamas laisvai perteikia skambančios muzikos nuotaiką, vaizduoja įvairių gyvūnų, personažų charakterį ☐ Darniai sutartinai atlieka paprasčiausias figūras: pritupia, pašoka, sukasi už parankių, didina-mažina ratelį, sudaro du ratelius ☐ Sugalvoja judesių nesudėtingai dainelei ☐ Melodiją išreiškia judesiu
Kuria lėlių, dramos vaidinimus,	☐ Improvizuoja trumpas sceneles be žodžių ir su

improvizuoja trumpas frazes, fizinius veiksmus, atskleidžia emocines būsenas	žodžiais, pavieniui ir su draugais ☐ Bendraudamas vienas su kitu keičia balso intonaciją ☐ Sveikinas vienas su kitu ☐ Žaidžia laisvai, spontaniškai, atkuria iš patirties išgyventus vaidmenis (gydytojas, pardavėja ir kt.) ☐ Gamina, dekoruoja pirštų lėles
Detalesniais dailės darbais pasakoja realias ir fantastines istorijas, įvykius	☐ Kuria, tyrinėja, fantazuoja, veikia su įvairiomis dailės medžiagomis plokštumoje ir erdvėje ☐ Kuria paties išgyventą ir įsivaizduojamą pasaulį paties pasirinkta ar auklėtojos siūloma technika ☐ Lytėdamas, regėdamas vaizduotėje kuria įvairius daiktus ☐ Piešia, vaizduoja, fantazuoja, kuria išklauses žodinės kūrybos kūrinius, peržiūrėjęs knygelii iliustracijas
Vaizdus papildo grafiniais ženklais (raidėmis, skaičiais, žodžiais)	☐ Pratinasi užrašyti vardą ☐ Piešiniuose naudoja regimos informacijos vaizdinius: raides, skaičius, rodykles ☐ Plėšo, kerpa, klijuoja įvairias geometrines formas, dėlioja ornamentus ☐ Naudoja horizontalias, vertikalias, pasvirusias linijas
Skirtingiems sumanymams įgyvendinti pasirenka dailės priemones ir technikas, eksperimentuoja mišriomis technikomis	☐ Kuria paties išgyventą ir įsivaizduojamą pasaulį paties pasirinkta ar auklėtojos siūloma technika ☐ Atranda linijos, spalvos, formos, medžiagų struktūros ypatumus ☐ Atranda formų, spalvų, reiškinių priešingybes ☐ Braižo pagaliuku ant smėlio, sniego ☐ Naudoja įvairias meninės raiškos priemones ☐ Konstruoja iš medinių, plastmasinių detalių
Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų	☐ Pratinasi naudoti, pažinti pagrindines spalvas veikloje: tapydamas, aplikuodamas, darydamas atspaudus, konstruodamas, žaisdamas ☐ Vardija, išreiškia metų laikų spalvas meninės raiškos priemonėmis ☐ Tapo plačiu teptuku, pamirkytu vandenyje (be dažų) ant šaligatvio, tvoros ar kt.
Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, įsivaizduoja, fantazuoja	☐ Stebi žmonių, gyvūnų, paukščių pėdsakus sniege, smėlyje, pats juos daro ☐ Naudoja įvairaus dydžio kartono dėžes žaidimams ☐ Tapo maišydamas spalvas, nusako jų pavadinimus, aptaria su draugu, auklėtoja ☐ Pro langą ar pasivaikščiojimų metu stebi gamtą, analizuoja jos objektus ir juos atvaizduoja
Ieško naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, priemonių, lengvai, greitai keičia, pritaiko, siekia savito rezultato	☐ Eksperimentuodamas su įvairiomis priemonėmis ir medžiagomis atranda įvairias linijas, dėmes, jų derinius ☐ Pastebi, atranda, išbando įvairaus šiurkštumo, storumo, įvairių spalvų popierių (laikraščiai,

	servetėlės, tapetai, folijos ir kt.), eksperimentuoja su juo ☐ Piešia, lanksto, klijuoja įvairias formas ☐ Išbando įvairias priemones, kuriomis galima štampuoti ☐ Kuria paveikslėlį iš spalvoto plastilino ant kartono ☐ Kuria iš gamtinių medžiagų ☐ Tapo darbelius neatkeliant rankos, vienu užsimojimu, vaizduojančius spiralę, siūlų kamuolį ☐ Daro koliažus, tapo portretus, gamina kaukes
Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti	☐ Eksperimentuoja su meninės raiškos priemonėmis ant didelių popieriaus lapų ☐ Eksperimentuoja ant balto ir spalvoto (sausos, šlapio) įvairaus formato, įvairaus dydžio popieriaus pirštu, teptuku, guašo dažais ar akvarele ☐ Laisvai eksperimentuoja su įvairiomis turinėmis medžiagomis: moliu, plastilinu, drėgnu smėliu, sniegu

V. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO METODAI IR PRIEMONĖS

Metodai:

žaidybinis metodas - skatina vaikų teigiamas emocijas, padeda formotis socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukonzentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą;

vaizdinis metodas - nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius;

praktinis metodas - vaikams padeda per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką;

žodinis metodas (pasakojimas, pokalbis) - suteikia galimybę perduoti informaciją;

kūrybinis metodas - sudaro sąlygas vaikams reikšti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų;

projektinis metodas - kurio taikymas padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą, atsižvelgiant į platesnį grupės ar lopšelio - darželio poreikį.

Priemonės. Ariogalos lopšelio-darželio ugdomoji aplinka aprūpinta įvairiomis ugdymo priemonėmis, skatinančiomis vaiko aktyvumą, norą pažinti, stebėti, kurti, tyrinėti, ieškoti, atrasti, bendrauti ir bendradarbiauti. Ugdymo (-si) priemonės tikslingos, veiksmingos, ekologiškos, įvairios, atitinkančios higienos normą ir keičiamos pagal galimybę. Įstaigoje yra šios ugdymo (-si) priemonės: vaizdinės (žemėlapiai, plakatai, tautinio, gamtosauginio, meninio turinio priemonės), priemonės pažintinei veiklai (žmonių buitės, profesijų atributai, transporto priemonės, įrankių

rinkiniais, eismo ženklais, gyvūnų, paukščių figūrėlėmis, specialios didaktinės skaičiavimo priemonės, erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros, pinigų pavyzdžiai, žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui); kalbos ugdymui (enciklopedijos, paveikslai, žurnalai, vaikiškos knygelės, raidynai, žodžių kortelės, stalo žaidimai su raidėmis, pasakų įrašai); žaidimai ir žaislai socialinių įgūdžių raidai (siužetiniai, konstrukciniai, techniniai žaislai, šviesos stalas, saugaus eismo ir elgesio kortelės); priemonės meniniam ugdymui (tapymui, lipdymui, muzikavimui, vaidybai), judesiui (kamuoliai, šokdynės, lankai, sportinis inventorių); įranga (magnetinės lentos, kamštinės lentos, širmos, kilimėliai, kilimai, pagalvėlės, lentynos, spintelės).

VI. VAIKŲ UGDYMO (-SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai:

- stebėjimas,
- anketos (tėvams ir pedagogams),
- pokalbiai su vaikais,
- piešinių analizė,
- pokalbiai su tėvais,
- fotografavimas.

Vertinimo sritys

Vaikų pasiekimų apraše pateikiama 18 vaiko ugdymosi ir pasiekimų vertinimo sričių. Kiekvienoje srityje išskirta esminė nuostata ir esminis gebėjimas, kurį vaikas turėtų įgyti iki 6-erių metų, t. y. per visą ikimokyklinio ugdymo (-si) laikotarpį.

Pasiekimų fiksavimas ir pateikimo formos

Bendradarbiaudami su tėvais, pedagogai rudenį (rugsėjo-spalio mėn.) ir pavasarį (balandžio-gegužės mėn.) vertina vaiko pasiekimus. Vertindami vaiko pasiekimus pedagogai vadovaujasi „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“ išleistu Švietimo ir mokslo ministerijos. Prireikus atliekamas tarpinis vaikų pasiekimų vertinimas. Vaikų pasiekimai ir pažanga su tėvais (globėjais) aptariami individualiai, esant poreikiui, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus. Pokalbiuose, prireikus, dalyvauja Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai, administracijos atstovai. Kiekvienam vaikui kaupiamas jo pasiekimų aplankas, kuriame pateikiami visų vaiko ugdymosi pasiekimų sričių įrodymai: piešiniai, rankų darbai, fotografijos, užrašyti vaikų

pasakojimai, pedagogo užrašai, stebėjimo lapai. Informacija, sukaupia aplanke naudojama kryptingai planuojant ugdymo procesą.

VII. NAUDOTA LITERATŪRA

1. Adaškevičienė E. Vaikų fizinio ugdymo pedagogika. Egaldas, 1994.
2. Andrulienė R. M., Ruzgienė A. Ankstyvosios vaikystės pedagogika. Klaipėda, 2001.
3. Bružienė M., R. Čepienė ir kt. Vaiko asmenybės ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje. I ir II dalis. Klaipėda, 1997
4. Dodge D. T., Rudick S., Berke K. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2006.
5. Dodge D. T., Colker L. J., Heroman C. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2007
6. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras, 2014.
7. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V-1009 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ pakeitimo“.
8. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-98.
9. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas 2012 m. gegužės 15 d. Nr. XI-2015 „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“.
10. Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745 „Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija“.
11. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius, 2006.
12. Monkevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius: Minklės leidyba, 2003.
13. Šulskis V. Ariogalos mažoji enciklopedija. Kaunas, 2005.
14. Žukauskienė R. Raidos psichologija. Vilnius, 1996.

PRITARTA

Raseinių r. Ariogalos lopšelio-darželio
tarybos 2015 m. lapkričio 11 d.
nutarimu (protokolas Nr. 8)